

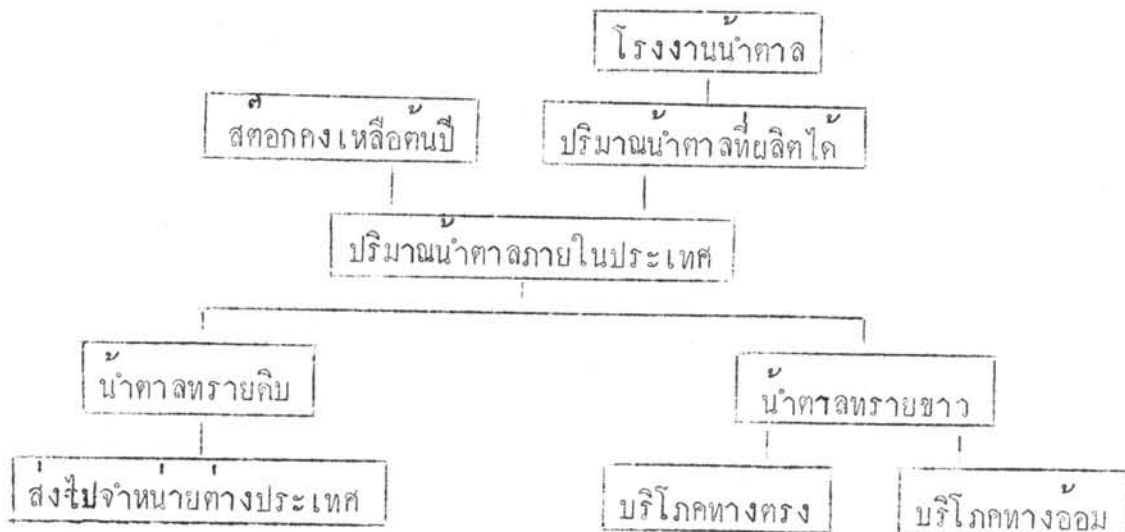
ภาวะการคาน้ำตาลภายในประเทศ

เมื่อโรงงานผลิตน้ำตาลเสร็จแล้ว จะต้องนำน้ำตาลออกสู่ตลาด ตลาดการคาน้ำตาลมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การบริโภคภายในประเทศ (Domestic Consumption) และ การส่งออก (Export) ซึ่งเรื่องการส่งออกจะกล่าวถึงต่อไปในบทที่ 5

4.1 โครงสร้างของตลาดน้ำตาลภายในประเทศ

น้ำตาลทรายชนิดปั่น (Centrifugal Sugar) ที่ผลิตได้ในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ น้ำตาลทรายขาว (Plantation white Sugar) เป็นน้ำตาลทรายซึ่งมีลักษณะเป็นผลึกขาว มี Polarization ประมาณ 99 ซึ่งสามารถใช้บริโภคได้โดยตรง หรืออาจนำไปฟอกขาวบริสุทธิ์ (Refined) ก่อนก็ได้ และน้ำตาลทรายดิบ (Raw Sugar) เป็นน้ำตาลที่มีผลึกเป็นสีน้ำตาลเข้ม มีความชื้นสูง เนื่องจากผลึกถูกห่อหุ้มด้วยกากน้ำตาลเป็นจำนวนมาก มีความบริสุทธิ์ต่ำ และมีกระบวนการวิธีการฟอกสีและทำให้มีความบริสุทธิ์สูงขึ้น น้ำตาลประเภทนี้จะใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ และบริโภคได้ก็ต่อเมื่อต้องทำการฟอกขาวให้บริสุทธิ์เสียก่อน ประเทศไทยในขณะนี้ยังคงบริโภคน้ำตาลทรายขาวแต่เพียงอย่างเดียว ส่วนน้ำตาลทรายดิบนั้นผลิตเพื่อส่งไปจำหน่ายในต่างประเทศเท่านั้น ยกเว้นในกรณีที่ตลาดโลกเกิดการขาดแคลน จึงจะมีการส่งน้ำตาลทรายขาวออกด้วย กระแสการไหลของน้ำตาลแต่ละปี มีดังนี้

แผนภูมิที่ 4 การจำหน่ายน้ำตาลทรายจากโรงงานน้ำตาล

จากแผนภูมิที่ 4 ซึ่งให้เห็นว่าตลาดน้ำตาลทรายขาวภายในประเทศไทยแยกออกเป็น 2 ส่วน ตามลักษณะของผู้ซื้อ คือตลาดของผู้บริโภคและตลาดของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งนอกจากจะมีความแตกต่างกันในลักษณะของการใช้ ยังมีความแตกต่างในด้านการซื้อขายด้วย

โรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้น้ำตาลเป็นวัตถุดิบนั้น มักจะรับซื้อน้ำตาลในต้นทุนการผลิต เนื่องจากราคาซื้อขายต่ำโดยการซื้อขายล่วงหน้า โรงงานเหล่านี้ปีหนึ่ง ๆ ใช้น้ำตาลเป็นจำนวนมากจึงมีอำนาจในการต่อรองสูง ผู้ผลิตไม่สามารถจะใช้อำนาจในการต่อรองทางเศรษฐกิจทำการเอารัดเอาเปรียบโรงงานเหล่านี้ได้ แต่สำหรับโรงงานขนาดเล็ก ซึ่งซื้อน้ำตาลจากพ่อค้าคนกลางอีกทอดหนึ่ง อาจจะต้องซื้อในราคาสูงขึ้นไปอีก แต่โดยส่วนรวมแล้ว ตลาดการค้าน้ำตาลในส่วนที่ขายกับโรงงานอุตสาหกรรมมักจะมีเสถียรภาพและราคาไม่ไหวตัวมากนัก

ส่วนการชื้อขายน้ำตาลให้กับผู้บริโภคโดยตรงนั้น เป็นไปในลักษณะที่ไม่ค่อยราบรื่นนัก มีการแข่งขันกันมาก มีการตัดราคากันเองจนบางปีทำให้โรงงานน้ำตาลต้องขาดทุนไปก็มี บางคราวก็ถือโอกาสเก็งกำไรกัน จนก่อให้เกิดความไม่ปกติในวงการค้าน้ำตาล ระยะเวลาที่การค้าน้ำตาลยุ่งเหยิงและมีปัญหามากที่สุดได้แก่ ระยะเวลาฤดูการผลิตน้ำตาล (พฤศจิกายน - พฤษภาคม) เพราะในระยะเวลาดังกล่าวนี้ โรงงานน้ำตาลต่างพากันผลิตน้ำตาลออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้ค้าน้ำตาลซึ่งมีน้ำตาลเก่าอยู่ในมือต้องรีบหาทางระบายน้ำตาลเก่าออก เพื่อจะได้มีเงินชื้อน้ำตาลใหม่ไว้ค้าต่อไป สำหรับผู้ผลิตก็ต้องการขายน้ำตาลเพื่อหาทุนมาหมุนเวียนในการผลิต จึงทำให้มีน้ำตาลอยู่ในท้องตลาดเป็นอันมาก เป็นผลทำให้ระดับราคามีแนวโน้มไปในทางต่ำลง พวกพ่อค้าที่มีเงินทุนมากหรือพวกโรงงานที่ได้รับสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ หรือนายทุนใหญ่ก็จะถือโอกาสชื้อน้ำตาลเข้ากักตุนไว้ในสต็อกเป็นจำนวนมากเพื่อการเก็งกำไร ซึ่งโดยปกติราคาจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ หลังจากเดือนพฤษภาคมและจะเริ่มต่ำในเดือนพฤศจิกายนเป็นเช่นนี้ตลอดไป

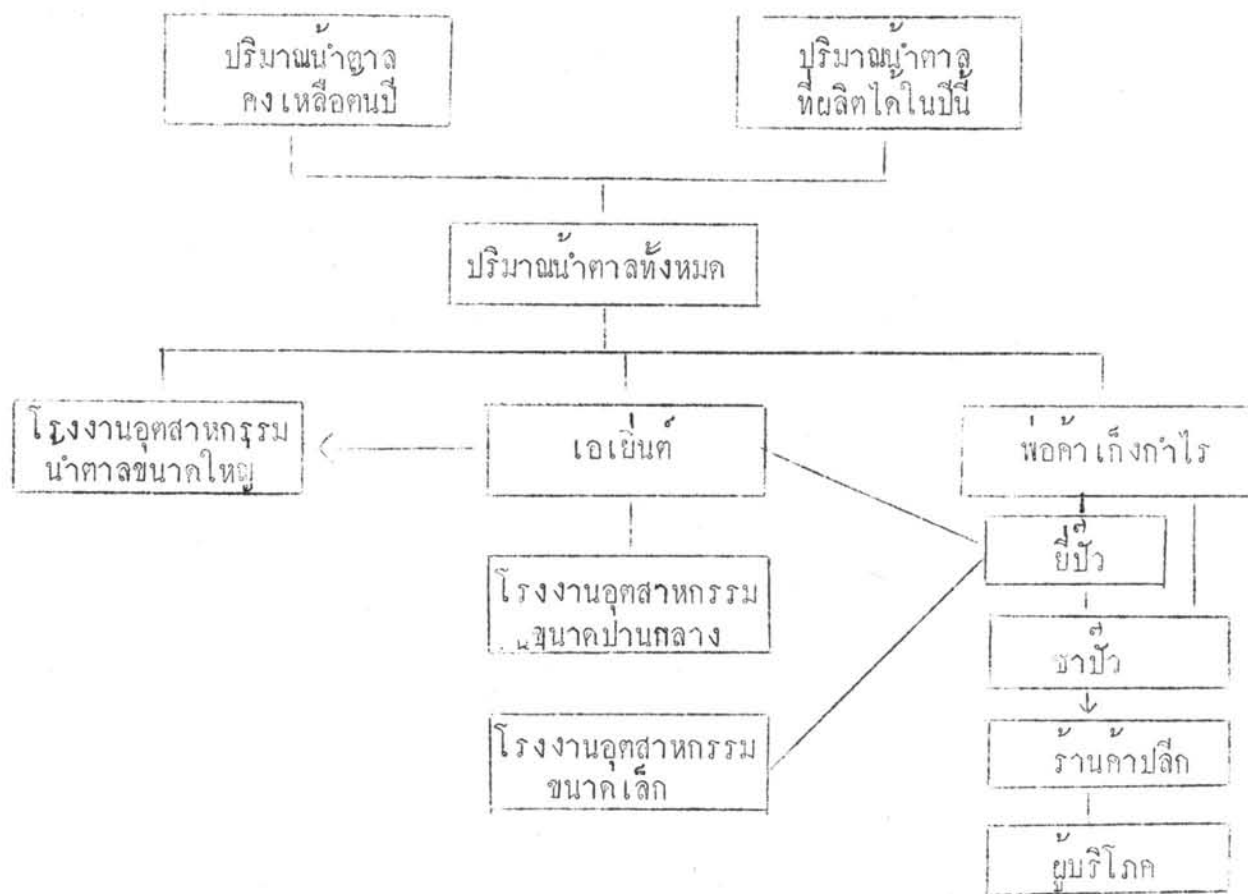
ในปีหนึ่ง ๆ น้ำตาลที่จะได้รับการจัดสรรสำหรับใช้ภายในประเทศประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน ส่วนหนึ่งคือ สต็อกคงเหลือต้นปีอันเป็นน้ำตาลที่เหลือค้างมาจากปีก่อน น้ำตาลจำนวนนี้จะกระจัดกระจายอยู่ตามแหล่งต่าง ๆ เช่น ตามโรงงานน้ำตาล พ่อค้าคนกลาง ตามร้านค้าปลีก น้ำตาลส่วนที่สองได้จาก ปริมาณการผลิตในรอบปีนั้น น้ำตาลทั้ง 2 จำนวนนี้จะต้องจัดสรรไปยังผู้ใช้ในลักษณะ

ต่าง ๆ กัน ภายในระยะเวลาหนึ่งปี ที่เหลือจะกลายเป็นสต็อกคงเหลือปลายปี ก็นำไปตัดไป โดยจะนำออกขายเป็นระยะติดต่อกันไปตลอดปี ซึ่งจะนำออกเสนอขายมากหรือน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับราคาและความต้องการื่อน้ำตาลของแต่ละบุคคล การวิภาค (Distribution) น้ำตาลไปยังแหล่งต่าง ๆ จะเป็นไปตามแผนภูมิที่ 5

4.2 ช่องทางกรจำหน่าย

ช่องทางกรจำหน่าย หมายถึง เส้นทางที่สินค้าผ่านมือจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคสุดท้าย (Ultimate Consumer) หรือผู้ใช้ทางอุตสาหกรรม (Industrial Users) สำหรับกิจการน้ำตาลมีช่องทางกรจำหน่ายตามแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 ช่องทางการจัดจำหน่ายน้ำตาลในประเทศ

โดยปกติแล้วของทางการจำหน่ายจะเป็นไปตามแผนภูมิที่ 5 คือ

4.2.1 การจำหน่ายจากโรงงาน โรงงานจะขายน้ำตาลให้แก่เอเยนต์ โดยโรงงานจะคิดเอากำไร 18% กำไรจำนวนนี้ไม่แน่นอน แล้วแต่วิธีการซื้อขายว่าซื้อสด หรือ ซื้อล่วงหน้า ถ้าซื้อล่วงหน้า หมายถึง ชำระเงินก่อนเป็นจำนวนเท่าไรแล้วแต่ตกลงกัน และส่วนที่เหลือจะชำระเมื่อส่งมอบน้ำตาลไว้เรียบร้อยแล้ว ถ้าชำระล่วงหน้าในอัตราสูง ราคาน้ำตาลจะต่ำลง ถ้าชำระล่วงหน้าในอัตราต่ำ ราคาน้ำตาลจะสูงขึ้น ส่วนมากโรงงานมักให้ชำระล่วงหน้าในอัตราสูง เพราะว่าจะได้นำเงินไปเป็นเงินทุนหมุนเวียนสำหรับดูการผลิตใหม่ สำหรับซื้ออ้อยและซ่อมแซมโรงงาน โรงงานนอกจากจะขายให้แก่เอเยนต์แล้ว ยังขายให้แก่โรงงานอุตสาหกรรมอาหารขนาดใหญ่ซึ่งต้องใช้น้ำตาลคราวละมาก ๆ เช่น โรงงานผลิตนมข้นหวาน โรงงานน้ำอัดลม เป็นต้น พวกนี้ส่วนมากจะซื้อน้ำตาลจากโรงงานโดยตรง และทำสัญญาการซื้อขายน้ำตาล พอค่าที่มีเงินทุนมากมักซื้อไว้ถึงกำไร เมื่อราคาน้ำตาลต่ำคือระยะฤดูที่บอ้อย อันเป็นระยะที่พวกโรงงานน้ำตาลจะระบายน้ำตาลออก อุปทาน้ำตาลมีมาก ทำให้ราคาน้ำตาลในช่วงนี้ลดลง เพื่อจะไถ่กระดาษอ้อยของชาวไร่ เพราะฉะนั้น ราคาอ้อยจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับราคาน้ำตาลในขณะที่ยังซื้อ

4.2.2 การจัดจำหน่ายจากเอเยนต์หรือพอค่าแก๊งกำไร เอเยนต์จะจำหน่ายให้ยี่ปั้ว โดยคิดกำไรจากยี่ปั้วประมาณ 2-3 เปอร์เซ็นต์ ในกรณีขายเชื่อก็อาจจะคิดค่าดอกเบี้ยลงไปด้วย ทำให้ราคาขายสูงขึ้น จำนวนน้ำตาลทรายที่เอเยนต์ขายให้ยี่ปั้วครั้งหนึ่งประมาณ 110 กระสอบ (1 คัน รถบรรทุก) บางทีเอเยนต์จำหน่ายน้ำตาลทรายขาวให้กับโรงงานอุตสาหกรรมอาหารขนาดใหญ่ในฐานะนายหน้า

ส่วนพอค่าแก๊งกำไรนั้น เมื่อเห็นว่าราคาน้ำตาลสูงขึ้นมากจนเป็นที่น่าพอใจ จะขายให้แก๊งยี่ปั้ว ชาี่ปั้ว หรือ โรงงานอุตสาหกรรมอาหารขนาดต่าง ๆ

4.2.3 การจัดจำหน่ายจากยี่ปั้ว ยี่ปั้วจะจำหน่ายให้แก่ชาี่ปั้วโดยคิดกำไรจากชาี่ปั้วประมาณ 2 เปอร์เซ็นต์ จำนวนน้ำตาลทรายที่ขายให้ชาี่ปั้วครั้งหนึ่งประมาณ 50 กระสอบ (1 คัน รถบรรทุก 6 ล้อ) ยี่ปั้วนอกจากจะขายให้ชาี่ปั้วแล้ว บางทีจะขายตรงไปร้านค้าปลีกโดยขายในราคาเช่นเดียวกับชาี่ปั้ว และยี่ปั้วนี้จะขายให้โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กด้วย เช่น โรงงานทำลูกกวาด ขนมหวาน เป็นต้น

4.2.4 จากข่าว ข่าวว่าจะขายให้กับผู้ค้าปลีก โดยใ้ค่าไ้ประมาณ 2 เปอร์เซ็นต์ จำนวนน้ำตาลที่ขายให้แก่ร้านค้าปลีกนี้ไม่แน่นอน แล้วแต่ขนาดของร้านค้าปลีก

4.2.5 ร้านค้าปลีก ร้านค้าปลีกจะจำหน่ายให้แกผู้บริโภคในครัวเรือน ถ้าที่ร้านค้าปลีกใ้ไม่แน่นอน แล้วแต่ทำเลที่ตั้ง บางร้านอยู่ในถิ่นที่ไม่มีร้านค้าปลีกมาก และอยู่ไกลตลาดก็สามารถตั้งราคาสูง

4.3 ราคาน้ำตาลทราย

ราคาน้ำตาลมีความแปรปรวนอยู่เสมอ และมีความเคลื่อนไหวเร็วมาก ในช่วงระยะเวลา 1 สัปดาห์ ราคาอาจจะเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้ 3-5 ราคา โดยเฉพาะราคาของผู้ผลิตขายให้แก่เอเยนต์ หรือผู้ค้าปลีกแล้ว ราคาอาจเปลี่ยนแปลงภายในวันเดียวกัน แล้วแต่พอกาแต่ละรายที่จะพอใจซื้อด้วย ราคาใดและวิธีใด หากราคามาตรฐานใ้ยาก ทั้งนี้เกี่ยวข้องกับเลื้เหลี่ยมของพอกาที่ักคุ้น เพื่อการเก็บค่าใ้ การลักลอบส่งน้ำตาลไปขายต่างประเทศ ตลอดจนข้อผูกพันในเรื่องหนี้สินอีกด้วย โดยปกติแล้วราคาจะเคลื่อนไหวขึ้นลงตามฤดูกาล กล่าวคือ ในระยะต้นฤดูการผลิต ราคามักจะมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ หรือเริ่มถูกลงในระยะผลิตเรื่อยไป และจะเริ่มสูงขึ้นหลังจากสิ้นสุดการผลิตแล้ว และในระยะของงานเทศกาล เช่น ปีใหม่ ตรุษจีน สารทจีน สารทไทย เป็นต้น เพราะว่ในระยะนี้ ความต้องการน้ำตาลของผู้บริโภคมีมากขึ้น ราคาน้ำตาลก็จะสูงขึ้น ความเคลื่อนไหวของราคาน้ำตาลขึ้นอยู่กั้ระยะเวลาและวิถีทางการค้าของพอกาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กั้ระดับการครองชีพ รวมทั้งรายได้ต่อบุคคลและระดับของการพัฒนาทางอุตสาหกรรมที่ใ้ น้ำตาลเป็นวัตถุดิบ

4.3.1 ความเคลื่อนไหวของราคาน้ำตาลภายในประเทศ

ราคาน้ำตาลภายในประเทศเริ่มใ้ไม่มีเสถียรภาพตั้งแต่ปี 2502 เป็นต้นมา เนื่องจากปริมาณผลผลิตในประเทศเริ่มมีมากกว่าความต้องการ โดยใ้ในปี 2502 ราคาเฉลี่ยทั่วไปประมาณ 442 บาท ไ้ลดลงเหลือประมาณ 348 บาทใ้ปี 2504 การที่ราคาน้ำตาลเริ่มใ้ไม่มีเสถียรภาพนี้ ทำให้รัฐบาลต้องยื่นมือเข้าไปใ้ความช่วยเหลือด้วยการดำเนินการจัดตั้ง "กองทุนสงเคราะห์อุตสาหกรรมน้ำตาล" โดยออกพระราชบัญญัติอุตสาหกรรมน้ำตาลทราย พ.ศ. 2504¹ ทำให้มีการส่งออกมากขึ้น หลังจากนั้นราคาน้ำตาลก็เริ่มเขยิบสูงขึ้นเป็นอิสระประมาณ 381 บาท

¹ ใ้บทกร หน้า 48.1, 48.2

สาระสำคัญของ "พระราชบัญญัติน้ำคาลทราย พ.ศ. 2504" สรุปได้ใจความดังต่อไปนี้¹

1. ให้จัดตั้ง "กองทุนสงเคราะห์อุตสาหกรรมน้ำคาลทราย" ขึ้น เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการสงเคราะห์การทำไร่ไถ และการผลิตน้ำคาลทรายให้โตผลดียิ่งขึ้น
2. เงินทุนนี้เรียกเก็บจากผู้ผลิตน้ำคาลทรายตามปริมาณที่ผลิตได้ในอัตราไม่เกินกิโลกรัมละ 1 บาท
3. ให้จัดสรรเงินทุนเพื่อใช้จ่ายสงเคราะห์ในกิจการที่กำหนดไว้ 4 ประเภท คือ
 - 3.1 ส่งเสริมการทำไร่ไถไม่เกินกิโลกรัมละ 10 สตางค์
 - 3.2 การวิจัยเกี่ยวกับอุตสาหกรรมน้ำคาลทรายไม่เกินกิโลกรัมละ 5 สตางค์
 - 3.3 ส่งเสริมการส่งน้ำคาลทรายออกนอกราชอาณาจักรไม่เกินกิโลกรัมละ 80 สตางค์
 - 3.4 ใช้จ่ายในการบริหารงานตามพระราชบัญญัตินี้ไม่เกินกิโลกรัมละ 5 สตางค์
4. ผู้พึงได้รับการสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติ ต้องเป็น
 - 4.1 ผู้ทำไร่ไถอยู่ในเขตที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
 - 4.2 ผู้ผลิตน้ำคาลทราย
 - 4.3 ผู้ส่งน้ำคาลทรายออกนอกราชอาณาจักร
5. ในการสงเคราะห์ตามข้อ 4.1 คือ จ่ายออยพันธุ์เพื่อขยายพันธุ์ การปราบปรามโรคพืชและศัตรูพืชอ้อย การจักเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการทำไร่ไถ โดยคิดค่าบริการในอัตราต่ำ การจำหน่ายปุ๋ยในราคาต่ำ การให้คำแนะนำในการบำรุงรักษาดินและต้นอ้อย และการจัดบริการอื่น ๆ ส่วนการสงเคราะห์ผู้ผลิตน้ำคาลทรายตามข้อ 4.2 นั้น ให้จัดทำโดยการให้บริการแนะนำหรือฝึกอบรมผู้ผลิตและเจ้าหน้าที่ของผลิตในทางวิชาการ เกี่ยวกับการจัดดำเนินงานผลิตน้ำคาลทุก ๆ ระยะเวลา รวมทั้งการแจ้งผลของการวิจัยเพื่อการปรับปรุงกรรมวิธีการผลิตน้ำคาลทรายด้วย และในการสงเคราะห์ผู้ส่งน้ำคาลทรายออกนอกราชอาณาจักรตามข้อ 4.3 นั้น ให้กระทำโดยการจ่ายเงินสงเคราะห์ให้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

¹พระราชบัญญัติอุตสาหกรรมน้ำคาลทราย 2504 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2504

6. กองทุนสงเคราะห์อุตสาหกรรมน้ำตาลทรายมีฐานะเป็นนิติบุคคล บริหารงานภายใต้การกำกับของคณะกรรมการอุตสาหกรรมน้ำตาลทราย (กอต.)

พระราชบัญญัติอุตสาหกรรมน้ำตาลทราย พ.ศ. 2504 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 พฤศจิกายน 2504 จนถึง 1 ตุลาคม 2509 รวมเวลา 5 ปี เก็บเงินสงเคราะห์ได้ 651.3 ล้านบาท และได้ใช้จ่ายไปดังต่อไปนี้²

1. จ่ายในการส่งน้ำตาลออก	455	ล้านบาท
2. ส่งเสริมไร่อ้อยและวิจัย	51	"
3. งานบริหาร	25	"
4. ซ่อมน้ำตาลเพื่อรักษาระดับราคา	67	"
เหลือเงินสงเคราะห์	<u>63.3</u>	"
รวม	<u>651.3</u>	"

ในการจัดสรรเงินสงเคราะห์มีอัตราการจัดสรรตามระยะเวลาต่าง ๆ ดังนี้

การจัดสรรเงินสงเคราะห์	ระยะเวลา		
	23 พ.ย. 2504 - 29 พ.ย. 2506	30 พ.ย. 2506 - 30 พ.ย. 2507	1 ธ.ค. 2507 - 30 ก.ย. 2509
ส่งเสริมการส่งน้ำตาลออก	0.80	0.30	0.48
ส่งเสริมการทำไร่อ้อย	0.10	0.10	0.01
ส่งเสริมการวิจัยอุตสาหกรรมน้ำตาล	0.05	0.05	0.005
ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานสำนักงาน	0.02	0.05	0.005
รวม	0.97	0.50	0.50

หมายเหตุ หน่วยที่ใช้ บาท : น้ำตาล 1 กิโลกรัม

ที่มา : สำนักงานอ้อยและน้ำตาล กระทรวงอุตสาหกรรม

²สำนักงานอ้อยและน้ำตาล กระทรวงอุตสาหกรรม

ในปี 2505 และในปี 2506 เป็น 490 บาท และในปีนี้เองปรากฏว่าน้ำศาลในตลาดโลกเกิดขาดแคลน ราคาสูงขึ้นมากอย่างผิดปกติ ประกอบกับผลผลิตน้ำศาลของประเทศไทยก็ลดลง สัตอน้ำศาลในปลายปีก็มีเหลือน้อย ราคาน้ำศาลยังคงสูงต่อไปอีก ในปี 2507 ราคาน้ำศาลขึ้นเป็น 541 บาท การที่ราคาน้ำศาลได้เปลี่ยนแปลงสูงขึ้นอย่างมากนี้จึงใจให้ชาวไร่และโรงงานน้ำศาลขยายการผลิตออกไปเป็นการใหญ่ เป็นเหตุให้ปริมาณน้ำศาลในปี 2507 - 08 มากกว่าปี 2506 - 07 ถึง 1.5 แสนเมตริกตัน ทำให้ราคาน้ำศาลปี 2508 ตกอย่างฮวบฮาบ เหลือเพียง 254 บาทเท่านั้น น้ำศาลที่ผลิตได้นั้นมากมายจนกระทั่งเงินสงเคราะห์ที่เรียกเก็บได้มีไม่พอที่จะระบายน้ำศาลออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้ เกิดวิกฤตการณ์น้ำศาลในตลาด รัฐบาลจึงตราพระราชบัญญัติอุตสาหกรรมน้ำศาลทราย พ.ศ. 2508 ยกเลิกพระราชบัญญัติอุตสาหกรรมน้ำศาลทราย พ.ศ. 2504 และช่วยประกันราคาน้ำศาลโดยการรับซื้อน้ำศาลทรายดิบ เพื่อให้โรงงานเปิดทำการผลิตน้ำศาลจากอ้อยที่เหลือออกไปจนหมด ซึ่งสามารถทำให้ราคาน้ำศาลเชียบสูงขึ้นได้เป็นกระสอบละ 305 บาท ในปี 2508 - 09 และราคาได้สูงขึ้นเรื่อย ๆ จนมาถึงปี 2510 - 11 เกิดภาวะฝนแล้งทั่วประเทศ อ้อยเสียหายมาก ผลผลิตน้ำศาลลดลงมาก ราคาน้ำศาลสูงถึง 428 บาท แต่ในปี 2511 - 12 และปี 2512 - 13 ราคาน้ำศาลเริ่มตกต่ำลงมาอีก เพราะมีการเพิ่มผลผลิตอ้อยและน้ำศาลมากขึ้น จนเกินความต้องการและในปี 2513 - 14 ราคาเริ่มสูงขึ้นเป็น 352 บาท เพราะมีการส่งออกมากขึ้น ในปี 2515 ราคาน้ำศาลในประเทศสูงขึ้นมากเป็น 453 บาท ทั้งนี้เนื่องจากในปีนั้นคืนฟ้าอากาศไม่อำนวยให้ ผลผลิตอ้อยที่คาดว่าจะได้ลดลงไปมาก ผลผลิตน้ำศาลได้ลดลงตามไปด้วย ประกอบกับไคท์สัฎฐยาชายน้ำศาลส่งออกต่างประเทศเป็นจำนวนมากถึง 400,000 เมตริกตัน คณะปฏิวัติเห็นว่าน้ำศาลเป็นสินค้าจำเป็นแก่การบริโภคร การที่จะปล่อยให้ราคาเป็นไปอย่างเสรีเช่นนี้ย่อมจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้บริโภค ดังนั้นในวันที่ 27 เมษายน 2515 จึงได้ประกาศควบคุมราคาน้ำศาลให้ราคาขายส่งไม่เกินกระสอบละ 400 บาท และราคาขายปลีกไม่เกิน ก.ก. ละ 4.50 บาท แต่ปรากฏว่าประชาชนต้องเข้าคิวกันซื้อน้ำศาล มีการขายเกินราคาควบคุมโดยแอบขายหลังร้าน เพราะว่ามีผู้ขอส้มยอม (ถ้าหากไม่สมยอมจะซื้อน้ำศาลมาบริโภคไม่ได้) จึงเปิดโอกาสให้พ่อค้าค้ากำไรเกินควรโดยสะดวก ทางราชการไม่สามารถควบคุมได้ ในปี 2516 ตลาดภายในคอบก็ขึ้น เพราะรัฐบาลห้ามส่งน้ำศาลทรายชาวออกต่างประเทศ ตลาดโลกก็ไม่ขาดแคลนมากนัก แต่ราคาเฉลี่ยสูงกว่าปี 2515 เพราะเหตุภาวะเงินเฟ้อและภาวะขาดแคลนน้ำมัน มีการลักลอบส่งออก มีผลต่อมาถึงปี 2517 ราคายังคงสูงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจาก

เหตุการ์มต่อเนื่องมาจากปี 2516 ประกอบกับราคาในต่างประเทศสูงขึ้นมาก ทำให้การลักลอบการส่งออกยิ่งมากขึ้นทางด่านชายแดน มีการกักตุนน้ำตาลทั่วประเทศ จะเห็นได้จากราคาน้ำตาลในเดือนพฤศจิกายน และธันวาคม 2517 เป็นตัวอย่าง ในวันที่ 1-4 พฤศจิกายน ราคาน้ำตาลทรายขาว กระสอบละ 430-450 บาท ในวันที่ 5 พฤศจิกายน เป็น 460-490 บาท ในวันที่ 11 ราคาเป็น 480-520 บาท ในวันที่ 18 พฤศจิกายน เพิ่มขึ้นอีก 50-60 บาท เป็นกระสอบละ 530-580 บาท ในวันที่ 25 พฤศจิกายน ได้ลดลงกระสอบละ 20 บาท แต่ในวันที่ 28 พฤศจิกายน ราคาได้กลับขึ้นมาอีกเท่าเท่าคือกระสอบละ 510-560 บาท เฉลี่ยตลอดเดือนกระสอบละ 507.62 บาท เพิ่มจาก ตุลาคม 95 บาท จะเห็นได้ว่าในเดือน พฤศจิกายนนี้ ราคิน้ำตาลได้เปลี่ยนแปลงทุก ๆ 2-3 วัน และเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นมาก ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณน้ำตาลทรายในฤดูก่อนเหลือน้อยมาก เพราะมีการลักลอบส่งออกกันอย่างมากมาย ประกอบกับมีการกักตุนเพื่อเก็งกำไรด้วย น้ำตาลในฤดูใหม่ก็เพิ่งผลิตได้เพียงเล็กน้อย ไม่พอกับความต้องการ น้ำตาลทรายยังขาดแคลนอยู่มาก ทางราชการได้แก้ปัญหาโดยการขอความร่วมมือจากโรงงานน้ำตาลจัดนำน้ำตาลทรายขาวไปขายปลีกตามจุดต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น จึงได้ช่วยบรรเทาปัญหาหน้าตาลขาดแคลนไปได้ ประชาชนสามารถหาซื้อน้ำตาลได้สะดวกขึ้น ส่วนในเดือนธันวาคม ราคาโดยเฉลี่ยลดลงจากเดือนพฤศจิกายน เพราะ ว่าน้ำตาลทรายขาวในตลาดเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากโรงงานน้ำตาลภายในประเทศได้เปิดทำการผลิตน้ำตาลทรายขาวเป็นส่วนใหญ่ แต่ราคายังทรงอยู่ในระดับสูง เนื่องจากในตลาดยังมีการกักตุนเพื่อเก็งกำไรกันอยู่มาก การลักลอบส่งน้ำตาลออกนอกประเทศยังเหมือนเดิม เพราะขายได้ราคาดีมาก สามารถขายตามชายแดนภาคใต้ในราคากระสอบละ 1,000-1,200 บาท นอกจากนี้การไม่ปล่อยน้ำตาลออกสู่ตลาดเต็มที่ยังคงทำให้ราคาสูงอยู่ จะเห็นได้ว่า ในวันที่ 2 ธันวาคม 2517 ราคาน้ำตาลกระสอบละ 510-560 บาท ในวันที่ 4 ธันวาคม ราคาลดลง 20 บาท เหลือกระสอบละ 490-540 บาท ต่อมาวันที่ 11 ธันวาคม ราคาเพิ่มขึ้น 10 บาท เป็นกระสอบละ 500-540 บาท วันที่ 16 ธันวาคม ราคาลดลง 40 บาท เหลือกระสอบละ 460-500 บาท ในวันที่ 19 ธันวาคม ลดลงอีก 10 บาท เหลือกระสอบละ 450-490 บาท ต่อมาวันที่ 23 ธันวาคม 2517 ราคาลดลงอีก 10-30 บาท เหลือกระสอบละ 440-460 บาท ในวันที่ 25-26 ธันวาคม 2517 ราคาสูงขึ้นอีกครั้งละ 5 บาท เป็นกระสอบละ 445-470 บาท และทรงอยู่ในระดับนี้จนถึงสิ้นเดือน ราคาเฉลี่ยตลอดเดือนกระสอบละ 488.55 บาท ราคาเปลี่ยนแปลงสุทธิลดลงจากเดือนพฤศจิกายน 60 บาท

สำหรับสถิติราคาน้ำตาลย้อนหลังตั้งแต่ปี 2504-05 เป็นต้นมา สามารถนำมา
เปรียบเทียบกับปริมาณผลผลิตน้ำตาล เพื่อให้เห็นถึงความผันแปรตามตารางที่ 10

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบปริมาณผลผลิตน้ำตาลทราย
กับราคาขายส่งและราคาขายปลีกของน้ำตาลทราย

ฤดูกาลผลิต	ปริมาณผลผลิตน้ำตาล (เมตริกตัน)	ราคาขายส่ง (บาท/กระสอบ)	ราคาขายปลีก (บาท/กก.)
2504-05	151,344	381.-	4.54
2505-06	125,031	490.-	5.21
2506-07	167,973	514.-	5.42
2507-08	310,976	254.-	2.96
2508-09	269,168	303.-	3.37
2509-10	232,412	348.-	3.70
2510-11	226,532	403.-	4.52
2511-12	388,890	356.-	3.91
2512-13	464,437	288.-	3.41
2513-14	584,266	352.-	3.99
2514-15	585,557	421.-	4.53
2515-16	730,000	400.-	4.50
2516-17	950,000 (ประมาณ)	400.-	4.50

- หมายเหตุ
1. ปริมาณผลผลิตน้ำตาลนี้ เป็นปริมาณที่ยอมรับกันในวงการตลาด
 2. ราคาขายส่งและขายปลีกปี 2515-16 และ 2516-17 เป็นราคาควบคุม

ที่มา : สำนักงานอ้อยและน้ำตาล กระทรวงอุตสาหกรรม

4.3.2 การควบคุมราคาน้ำตาลภายในประเทศ

เนื่องจากสถานการณ์ส่งออกน้ำตาลออกไปจำหน่ายต่างประเทศของไทยมีท่าทีแจ่มใสตั้งแต่ปลายปี 2514 ประกอบกับในฤดูกาลผลิตปี 2514-15 เกิดภาวะฝนแล้ง ไร้อ้อยได้รับความเสียหาย ผลผลิตอ้อยและน้ำตาลจึงน้อยกว่าที่คาดไว้ เป็นเหตุให้ราคาน้ำตาลสูงขึ้น ในตลาดกรุงเทพฯ ได้สูงขึ้นถึงกระสอบละ 440-445 บาท ดังนั้นในวันที่ 27 เมษายน 2515 คณะกรรมการกลางป้องกันการค้ากำไรเกินควรประกาศควบคุมและกำหนดราคาสูงสุดของน้ำตาลทรายขาวไว้ดังนี้² กำหนดราคาขายส่งห้ามเกินกว่ากระสอบละ 400 บาท ราคาขายปลีกไม่เกินกิโลกรัมละ 4.50 บาท การขายน้ำตาลทราย 100 กก.ขึ้นไปให้ถือเป็นการขายส่ง ถ้าขายปลีกต่ำกว่า 1 กก. ให้คิดเทียบราคาตามส่วนของราคาสูงสุดที่กำหนดเป็นรายกิโลกรัม ปรากฏว่าในทางปฏิบัติทางการไม่สามารถควบคุมพ้อค่าน้ำตาลได้ อีกประการหนึ่งระบบการจำหน่ายมีหลายช่วง เมื่อน้ำตาลออกจากโรงงานจะต้องผ่านเอเยนต์ ยี่ปั้ว ซาปั้ว ก่อนจะถึงร้านค้าปลีก ซึ่งการขายแต่ละช่วงเป็นการขายส่งทั้งสิ้น ตามประกาศควบคุมราคามีไคร่ระบุว่า เป็นราคาขายส่งช่วงไหน ไม่ได้ควบคุมราคาขายส่งของพ้อค่านกลางที่จะจำหน่ายแก่พ้อปลีก ดังนั้นพ้อปลีกอาจต้องซื้อน้ำตาลในราคาสูงกว่ากระสอบละ 450 บาท ถ้าพ้อปลีกขายแก่ผู้บริโภคในราคา 4.50 บาท ย่อมขาดทุน ขอบกพรองของประกาศฉบับนี้ คือ ไม่ได้ควบคุมราคาที่ออกจากโรงงาน โรงงานฉวยโอกาสขายในราคาสูง บรรดาผู้ขายส่งและขายปลีกขายราคาสูงตาม จึงไม่สามารถขายให้ผู้บริโภคในราคาควบคุมได้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม กระทรวงพาณิชย์จึงออกประกาศอีกฉบับหนึ่งควบคุมราคาขายจากโรงงาน โดยให้ขายน้ำตาลทรายขาวกระสอบละ 380 บาท น้ำตาลทรายสีรำกระสอบละ 355 บาท ผู้ผลิตน้ำตาลไทยขอเปลี่ยนแปลงราคาขายจาก 380 บาท เป็น 425 บาท อย่างไรก็ตามประกาศ 2 ฉบับนี้ได้ใช้มาเป็นเวลา 2 ปีแล้ว ปรากฏว่าผู้บริโภคมียังไม่มีโอกาสซื้อน้ำตาลในราคาควบคุมเลย ทั้งนี้เพราะว่ามีการกักตุนและลักลอบขนน้ำตาลไปจำหน่ายต่างประเทศแถบชายแดน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวให้ทุเลาลง กระทรวงพาณิชย์จึงได้ออกประกาศอีกฉบับหนึ่ง ห้ามทำการขนย้ายน้ำตาลทรายเป็นจำนวนมากจากกรุงเทพฯ ไปสู่ทะเล เพื่อป้องกันการลักลอบขายแก่ประเทศใกล้เคียงเมื่อ 30 สิงหาคม 2517³

² ประกาศกระทรวงพาณิชย์ฉบับที่ 52 โดยคณะกรรมการป้องกันการค้ากำไรเกินควร

³ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ฉบับที่ 86 โดยคณะกรรมการป้องกันการค้ากำไรเกินควร

4.3.3 สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงในค่าราคา

จากการศึกษาความเคลื่อนไหวของระดับราคา จะเห็นได้ว่าราคาเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีสาเหตุต่าง ๆ พอจะรวบรวมได้ดังต่อไปนี้

4.3.3.1 การเปลี่ยนแปลงแบบแผนแห่งการบริโภค (Diversification of Consumption Pattern) การบริโภคของประชาชนในแต่ละประเทศจะไม่เหมือนกัน ในแต่ละประเทศแบบแผนการบริโภคก็จะแตกต่างกันไปตามกลุ่มสังคมและสภาพเศรษฐกิจ ประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมากขึ้นและมีสภาพสังคมแบบใหม่ย่อมจะบริโภคน้ำตาลทรายขาวมากยิ่งขึ้น ยิ่งประเทศที่มีอุตสาหกรรมก้าวหน้า ประชาชนจะบริโภคน้ำตาลทางอ้อมมากขึ้น โดยมีความต้องการน้ำตาลในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ในอุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม น้ำอัดลม อุตสาหกรรมผลิตยารักษาโรค

4.3.3.2 ปริมาณการผลิตอ้อยและน้ำตาล ถ้าปีใดมีการปลูกอ้อยมากก็ผลิตน้ำตาลได้มาก ถ้าปริมาณน้ำตาลเกินความต้องการของตลาด ราคาน้ำตาลจะต่ำลง ผลที่ตามมาราคาย่อยจะลดลง ชาวไร่จะหันไปปลูกพืชอื่นที่ให้ราคาดีกว่าทดแทนการปลูกอ้อย หรือถาดินฟ้าอากาศไม่อำนวยผลผลิตอ้อยจะลดลง ทำให้ผลผลิตน้ำตาลลดลงด้วย ราคาน้ำตาลจะสูง ราคาย่อยจะสูงตาม ชาวไร่หันกลับมาปลูกอ้อยใหม่ ทำให้ราคาน้ำตาลปีต่อมาต่ำลงอีก

4.3.3.3 ช่องทางการจำหน่าย ช่องทางการจำหน่ายของตลาดภายในประเทศมีมากช่วง เพราะจากโรงงาน → เอเยนต์ → ยี่ปั้ว → ซาปั้ว → ร้านค้าปลีก แล้วจึงไปสู่มือผู้บริโภค มีคนกลางมากเกินไป ควรตัดช่องทางการจำหน่ายให้สั้นลง คนกลางบางช่วงจะไม่พยายามหากำไรปกติ แต่จะหากำไรเกินควรโดยการกักตุนและเก็งกำไร ซึ่งมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของราคา

4.3.3.4 ปริมาณการส่งออก ถ้าผลผลิตน้ำตาลมีมากและส่งไปจำหน่ายต่างประเทศมาก มีผลทำให้ราคาในประเทศสูงขึ้น เช่นในปี 2515-17 เป็นต้น ราคาน้ำตาลในประเทศสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

4.3.3.5 เหตุผลทางด้านจิตวิทยา เนื่องจากน้ำตาลเป็นสินค้าจำเป็นต่อการครองชีพ ดังนั้นจึงตกอยู่ภายใต้ปัจจัยทางจิตวิทยา ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมา

ผู้บริโภคคาดค่าน้ำตาลจะขาดแคลน รีบไปซื้อน้ำตาลมากักตุนไว้ เป็นผลให้ราคาสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ในทันที ถ้าคาดว่าราคาจะตก จะพากันขายน้ำตาลออกจากสต็อกเป็นการใหญ่ ทำให้ราคาตกต่ำอย่างรวดเร็ว

4.3.3.6 การเก็งกำไร เนื่องจากโครงสร้างของตลาดน้ำตาลในไทยมีลักษณะเป็นการแข่งขันของผู้ขายน้อยราย (Oligopoly) มีการรวมตัวกันง่าย ทำให้ผู้ขายกำหนดราคากันตามชอบใจเมื่อต้องการ เมื่อวันที่ 21-24 พฤศจิกายน 2512 ราคาน้ำตาลลดลงจากกระสอบละ 420 บาท เป็น 260 บาท ช่วงระยะเวลาในเวลาเพียง 3 วัน ราคาน้ำตาลลดลงเกือบเท่าตัว ทั้งนี้เพราะว่าโรงงานน้ำตาลต้องการลดราคาอ้อยของชาวไร่ ถ้าราคาน้ำตาลต่ำราคาอ้อยจะต่ำลงไปด้วย

4.3.3.7 การลักลอบส่งน้ำตาลไปต่างประเทศ เนื่องจากว่าในระหว่างปี 2514-2517 (ตารางที่ 15) ราคาน้ำตาลในตลาดโลกสูงขึ้นมาก ประเทศไทยจำกัดปริมาณการส่งออก ในการส่งออกแต่ละครั้งต้องเสียค่าพรีเมียม (Premium) ในอัตราสูงพอสมควร ทำให้เกิดการลักลอบนำน้ำตาลออกนอกประเทศอย่างมากมาย ทางด้านชายแดนภาคใต้ กานลาวและเขมรมีรายงานข่าวจากนายไสว กลิ่นทกานนท์ ที่ปรึกษาการพาณิชย์ประจำสถานทูตไทยในมาเลเซียแจ้งว่า วันหนึ่ง ๆ มีการลักลอบนำเข้าถึง 10,000 กระสอบหรือ 1,000 เมตริกตันหรือประมาณเดือนละ 30,000 เมตริกตัน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยเลย ทรายโคที่กระทรวงพาณิชย์ไม่สามารถทราบจำนวนตัวเลขที่ลักลอบส่งออกแน่นอน จำนวนน้ำตาลที่คงเหลืออยู่ในสต็อกก็ไม่อาจเชื่อถือได้ น้ำตาลจะขาดแคลนเมื่อไรไม่มีทางทราบ ราคาจึงสูงขึ้นมาโดยปริยาย

4.3.3.8 การกักตุนน้ำตาล เมื่อไม่สามารถแก้ปัญหาการลักลอบส่งออกได้ ปัญหาตามมาคือ การกักตุน ในขณะที่มีการกักตุนเกิดขึ้นทั่วประเทศ โดยผู้กักตุนมีอยู่ 3 พวก

4.3.3.8.1 ผู้กักตุนแถบชายแดน เป็นนักกักตุนรายใหญ่ ทั้งนี้เพื่อลักลอบส่งออก โดยติดต่อบริษัทงานกับผู้เกี่ยวข้องของหลายฝ่าย

4.3.3.8.2 ผู้กาส่งและผู้ค้าปลีก พวกนี้กักตุนเพื่อค้ำกำไรเกินควร ไม่ยอมขายตามราคาควบคุม จะขายต่อเมื่อยอมซื้อในราคา กก.ละ 6-7 บาท เท่านั้น ส่วนน้ำตาลที่ผู้ขายจะยอมขายในราคาควบคุมนั้นมักเป็นน้ำตาลที่ไม่ได้ฟอกให้บริสุทธิ์

ค. พอค้าคคนกลางที่มีเงินทุนมาก พวกนี้ เป็นพวกกักตุนน้ำตาลตามปกติวิสัย เมื่อถึงฤดูการที่บอ้อย ราคา น้ำตาลจะถูกลง พวกพอค้าคคนกลางที่มีเงินทุนมากจะกว้านซื้อน้ำตาลมาสตอกไว้ ต่อมาโรงงานน้ำตาลเองก็จะกักตุนน้ำตาลเอง เพื่อก้งราคาให้สูงไปเรื่อย ๆ ทำให้เกิดการขาดแคลนน้้ำตาลที่จะบริโลก

4.4 การบริโลกน้ำตาลทรายขาวในประเทศ

การบริโลกน้ำตาลภายในประเทศ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามการขยายตัวของประชากร การขยายตัวของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง และการเปลี่ยนแปลงแนวทางการบริโลกของประชาชน ซึ่งมีการบริโลกทั้งน้ำตาลทรายขาวและน้ำตาลพื้นเมืองอื่น ๆ เช่น น้ำตาลทรายแดง น้ำตาลมะพร้าว น้ำตาลตะโนค เป็นต้น ถ้าปีใดผลิตน้ำตาลทรายขาวได้มาก ราคา น้ำตาลทรายขาวถูก ก็จะมีการไ้มน้ำตาลทรายขาวมาก แต่ถ้าปีใดผลิตน้ำตาลทรายขาวได้น้อย ราคาสูง ผู้ใช้จะหันมาบริโลกน้ำตาลพื้นเมือง ซึ่งเป็นพวก Non-CentriFugal Sugar ซึ่งมีราคาถูกกว่าแทน จึงทำให้อ้ครการบริโลกน้ำตาลต่อคนต่อปีในประเทศไทยต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

4.4.1 ลักษณะการบริโลก การบริโลกน้ำตาลแบ่งออกเป็น 2 กรณี

4.4.1.1 การบริโลกทางตรง (Direct Consumption) เป็นการบริโลกประจำตามครัวเรือนและร้านค้าซึ่งประกอบการค้าทางอาหารและเครื่องดื่ม การบริโลกทางตรงจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอุปนิสัยของสังคมนั้น ๆ เช่น ในกรุงเทพฯอาจดื่มกาแฟใส่น้ำตาลเป็นประจำอย่างอารยธรรมตะวันตก แต่ตามชนบทสภาพสังคมเช่นนี้ยังเข้าไปไม่ถึง เพราะฉะนั้นอ้ครการบริโลกต่อคนจึงต่ำกว่าตามแถบนครหลวง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับการครองชีพและรายได้ต่อบุคคลด้วย

4.4.1.2 การบริโลกทางอ้อม (Indirect Consumption) ประชาชนบริโลกน้ำตาลทางอ้อม โดยผ่านอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มต่าง ๆ เช่น โรงงานทำขนมเค้ก โรงงานน้ำอัดลม โรงงานผลิตนมข้นหวาน โรงงานทำขนมหวานและลูกกวาด โรงงานผลิตยารักษาโรค เป็นต้น อ้ครการบริโลกทางอ้อมมีแนวโน้มสูงขึ้นมาก ตั้งแต่ปี 2511 เป็นต้นมา จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมผลิตเครื่องดื่มมีปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด ในปี 2508 ปริมาณน้ำตาลที่ใช้ผลิตน้ำอัดลมมี 13,500 เมตริกตัน ในปี 2512 ปริมาณการใช้น้ำตาลเพิ่มถึง 31,500 เมตริกตัน เพิ่มเกือบ 300 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2510 มีโรงงานผลิตนมข้นหวาน

เพียง 2 โรง ปรากฏว่าในปี 2512 มีโรงงานเพิ่มเป็น 6 โรง ปริมาณการใช้น้ำตาลทรายขาว
เพิ่มจาก 15,000 เมตริกตัน เป็น 35,000 เมตริกตัน นอกจากนี้แล้วยังมีอุตสาหกรรมอาหาร
ประเภทอื่น ๆ อีก เช่น อุตสาหกรรมผลิตผลไม้กระป๋อง แยม ลูกกวาด ขนมปังหวาน อุตสาหกรรม
ผลิตยา เป็นต้น ปริมาณการใช้น้ำตาลทรายขาวที่แนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยสังเกตจากตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงปริมาณการบริโภคน้ำตาลทรายขาวในประเทศไทย

ปี พ.ศ.	ประชากร (ล้านคน)	ปริมาณการบริโภค	(เมตริกตัน)		
			บริโภคทางตรง	บริโภคทางอ้อม	การบริโภคต่อคน (กก.)
2501	25.3	73,037	49,962	23,125	2.9
2502	25.09	88,626	65,501	23,837	3.4
2503	26.6	117,730	86,495	31,285	4.3
2504	27.4	163,278	117,078	46,200	5.8
2505	28.2	117,462	76,518	40,944	4.1
2506	29.1	70,719	34,996	35,723	2.8
2507	30.0	145,256	109,490	35,766	3.8
2508	31.0	215,365	158,099	57,266	7.2
2509	32.0	217,420	143,940	73,430	6.8
2510	33.0	224,937	146,252	78,735	6.9
2511	34.0	240,442	150,532	89,910	7.1
2512	35.4	350,755	227,091	123,664	10.0
2513	36.2	366,538	234,229	132,309	10.1
2514	37.3	324,585	182,285	142,300	8.7
2515	38.4	360,345	213,924	146,421	9.4
2516	39.5	363,450	218,070	145,380	9.6
2517	40.6	400,000	240,000	160,000	10.0

ที่มา : 1) สำนักงานอ้อยและน้ำตาล กระทรวงอุตสาหกรรม
2) สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อรวมการบริโภคทางตรงและทางอ้อมเข้าด้วยกันแล้วจะได้ปริมาณการบริโภครวม หากรวมจำนวนนี้ประชากรของประเทศ จะได้ตัวเลขอัตราการบริโภครวมต่อคนและต่อปี จะเห็นได้ว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของการบริโภคมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาอย่างรวดเร็วในระยะเวลาที่ผ่านมาในปี 2501 มีปริมาณการบริโภคเพียง 73,087 เมตริกตัน ในปี 2507 เพิ่มขึ้นมาเกือบเท่าตัว มีปริมาณการบริโภคถึง 145,256 เมตริกตัน และเพิ่มเป็น 350,755 เมตริกตัน ในปี 2512 ส่วนในปี 2517 มีปริมาณการบริโภคถึง 400,000 เมตริกตัน (โดยประมาณ)

4.4.2 การบริโภคเฉลี่ยต่อคน (Per Capita Consumption)

การบริโภคต่อคนของประเทศต่าง ๆ ไม่เท่ากัน มากน้อยแตกต่างกันไปตามสภาพความเจริญของบ้านเมือง และระดับการครองชีพของแต่ละประเทศ ประเทศพัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะมีการบริโภคน้ำตาลมากกว่าประเทศด้อยพัฒนา ทั้งนี้เพราะว่าประชาชนมีสภาพกินดีอยู่ดี กิจกรรมอุตสาหกรรมที่ใช้น้ำตาลเป็นส่วนประกอบ เช่นขนมปังหวาน ลูกกวาด แยม ฯลฯ ได้เจริญก้าวหน้ากว่าประเทศด้อยพัฒนามาก จึงทำให้การบริโภคต่อคนในประเทศพัฒนาแล้วมีมากกว่าประเทศด้อยพัฒนาจะเห็นได้จากตารางที่ 12

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบการบริโภคต่อคนของประเทศไทยกับต่างประเทศ

ประเทศ	หน่วย : กก./คน/ปี								
	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514	
แคนาดา	54.3	55.6	53.2	52.4	52.7	50.9	52.4	53.8	
อังกฤษ	51.8	53.8	52.7	52.0	52.1	52.7	52.7	52.0	
รัสเซีย	38.0	39.5	40.8	42.4	43.4	45.0	43.5	42.1	
สหรัฐอเมริกา	46.0	47.5	48.3	48.1	50.2	43.4	50.8	50.2	
คิวบา	54.0	64.5	69.4	79.3	84.4	77.1	72.4	71.2	
พม่า	4.1	4.5	4.7	2.6	2.1	3.2	3.4	3.4	
เขมร	1.3	1.1	1.0	1.5	1.7	1.6	1.3	1.7	
อินเดียน	5.3	5.7	6.3	5.0	4.6	5.8	6.9	8.1	
ญี่ปุ่น	17.6	20.6	20.7	22.8	23.6	25.6	29.0	28.5	
ลาว	0.8	0.8	0.9	1.1	1.4	2.1	3.0	1.3	
ฟิลิปปินส์	16.5	16.0	15.8	17.5	17.6	16.9	16.6	17.5	
ไทย	3.6	7.2	6.8	6.9	7.0	10.1	10.0	10.9	
ออสเตรเลีย	57.9	58.0	57.2	56.8	56.0	55.6	56.0	56.4	

ที่มา : สำนักงานอ้อยและน้ำตาล กระทรวงอุตสาหกรรม

การบริโภคต่อคนของเคนมาร์สูงถึง 53.8 กก./คน ในปี 2514 อังกฤษ 52 กก./คน สหรัฐอเมริกา 50.2 กก./คน ส่วนประเทศค่อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา เช่น พม่ามีอัตราการบริโภคต่อคน 3.4 กก. เขมร 1.7 กก. ลาว 1.3 กก. ทั้งนี้เพราะว่าประชาชนมีรายได้ต่ำ มีการครองชีพอย่างง่าย ๆ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ไม่ค่อยฟุ่มเฟือยในการใช้จ่าย ผลิตภัณฑ์ที่ม่น้ำตาลผสมอยู่มีการนำไปบริโภคน้อย จึงทำให้การบริโภคต่อคนต่ำ สำหรับประเทศไทยนั้น การบริโภคต่อคนได้สูงขึ้นเรื่อย ๆ จะเห็นได้จากตารางที่ 11 ในปี 2501 อัตราการบริโภคต่อคนมีเพียง 2.9 กก. ในปี 2509 เพิ่มขึ้นเป็น 6.8 กก. ระยะเวลา 8 ปี เท่านั้น อัตราการบริโภคเพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่าตัว ในปี 2517 ไทยมีอัตราการบริโภคต่อคนถึง 10.0 กก. เหตุที่ประเทศไทยมีอัตราการบริโภคต่อคนสูงขึ้นมากเช่นนี้เพราะว่า

4.4.2.1 ประเทศไทยมีการผลิตน้ำตาลในประเทศแต่ละปีสูงขึ้นมาก เมื่อการผลิตสูง การบริโภคจึงสูงตาม

4.4.2.2 การขยายตัวของระบบการคมนาคมขนส่ง ประเทศไทยได้พัฒนาระบบการคมนาคมและการขนส่งให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ทำให้ชาวชนบทรู้จักการดำรงชีวิตแบบใหม่ ประเทศพัฒนามากขึ้น ทำให้ระดับมาตรฐานการครองชีพสูงตาม รู้จักการบริโภคดีขึ้น ทำให้มีการบริโภคต่อคนสูงขึ้นด้วย

4.4.2.3 การขยายตัวของรายได้ประชาชาติ เมื่อรายได้ประชาชาติของประเทศสูงขึ้น ทำให้อำนาจซื้อของประชาชนสูงตามไปด้วย การบริโภคน้ำตาลจึงสูงตาม

อย่างไรก็ตาม ถ้าเปรียบเทียบการบริโภคต่อคนของไทยกับประเทศอื่น ๆ จะเห็นว่า อัตราการบริโภคของไทยยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับต่างประเทศในแต่ละคน ระดับการบริโภคสูงสุดมีค่าประมาณ 45-50 กก./ปี แต่ในปี 2517 ปริมาณการบริโภคต่อคนมีค่าเพียง 10 กก. เท่านั้น แสดงว่าตลาดน้ำตาลในประเทศยังไม่อิ่มตัว ถ้ารัฐบาลมีการส่งเสริมนโยบายการบริโภคในประเทศ ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการลดราคาน้ำตาลในประเทศและส่งเสริมอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ที่ใช้น้ำตาลเป็นวัตถุดิบให้มากขึ้น การบริโภคต่อคนจะสูงตาม เมื่อมีนโยบายส่งเสริมการบริโภคแล้ว อัตราการเพิ่มขึ้นของการบริโภคจะสูงขึ้น ทำให้สามารถขยายขอบเขตของตลาดภายในประเทศได้กว้างขวางขึ้น เป็นการเปิดโอกาสให้กิจการไร่อ้อยและโรงงานน้ำตาลสามารถขยายขนาดของการผลิต (Scale of Production) ให้ใหญ่ขึ้นจนถึงระดับที่เหมาะสม จนเกิดการประหยัดและต้นทุนต่ำสุดได้

4.4.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค

4.4.3.1 ราคาจำหน่าย ราคาเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริโภค ถ้าราคาสูงผู้บริโภคจะลดการบริโภค หันไปบริโภคสินค้าอื่นแทน ถ้าราคาลดลงผู้บริโภคจะซื้อเพิ่มขึ้น และผู้บริโภคที่เคยซื้ออยู่ก่อนแล้วจะซื้อเพิ่มขึ้นอีก ซึ่งเป็นไปตามกฎของอุปสงค์และอุปทาน ซึ่งอาจเห็นได้จากตารางที่ 13 เมื่อปี 2507 ราคาขายปลีกกิโลกรัมละ 5.42 บาท การบริโภคต่อคนเท่ากับ 3.6 กิโลกรัม ในปี 2508 ราคาลดลงเหลือ 2.96 บาท การบริโภคต่อคนเพิ่มขึ้นเป็น 7.2 กิโลกรัม

4.4.3.2 ความก้าวหน้าของอุตสาหกรรมอื่นที่ใช้น้ำตาลทรูชิวาเป็นวัตถุดิบ เช่น อุตสาหกรรมน้ำตาล อุตสาหกรรมนมข้นหวาน อุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋อง ข้าวโพดอ่อนกระป๋อง ซึ่งมีโรงงานเพิ่มขึ้นหลายโรง เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้มีการทำอาหารกระป๋องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (2515-19) ทำให้น้ำตาลซึ่งเป็นวัตถุดิบถูกนำมาใช้ในการผลิตมากขึ้น

4.4.3.3 ราคัทรายได้ประชาชาติ จากการศึกษาขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติพบว่า ประเทศมีรายได้น่าตาลเป็นสินค้าที่ฟุ่มเฟือย เพราะฉะนั้นจะรับประทานอาหารอย่างอื่นที่ให้พลังงานและความอบอุ่นแทนน้ำตาล เมื่อมีรายได้สูงขึ้นเกิดความฟุ้งเฟ้อในอาหารมากขึ้น จะหันมาบริโภคน้ำตาลเพื่อปรุงรส

4.4.3.4 อัตราการเพิ่มขึ้นของประชากร เมื่อประเทศมีประชากรเพิ่มขึ้น ถ้าอัตราการบริโภคต่อคนคงที่ ก็ทำให้การบริโภครวมเพิ่มขึ้นด้วย

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบราคาน้ำตาลทรายขาวกับการบริโภคในประเทศไทย

ปี	ราคาน้ำตาลทรายขาว (บาท/กก.)	ปริมาณการบริโภครวม (เมตริกตัน)	ปริมาณการบริโภคต่อคน ต่อปี (กก.)
2511	4.52	240,442	7.1
2512	3.91	350,755	10.0
2513	3.41	366,538	10.1
2514	3.99	324,585	8.7
2515	4.53	360,345	9.4
2516	4.50	363,450	9.6
2517	4.50	400,000	10.0

หมายเหตุ ราคาน้ำตาลทรายขาวเป็นราคาขายปลีก

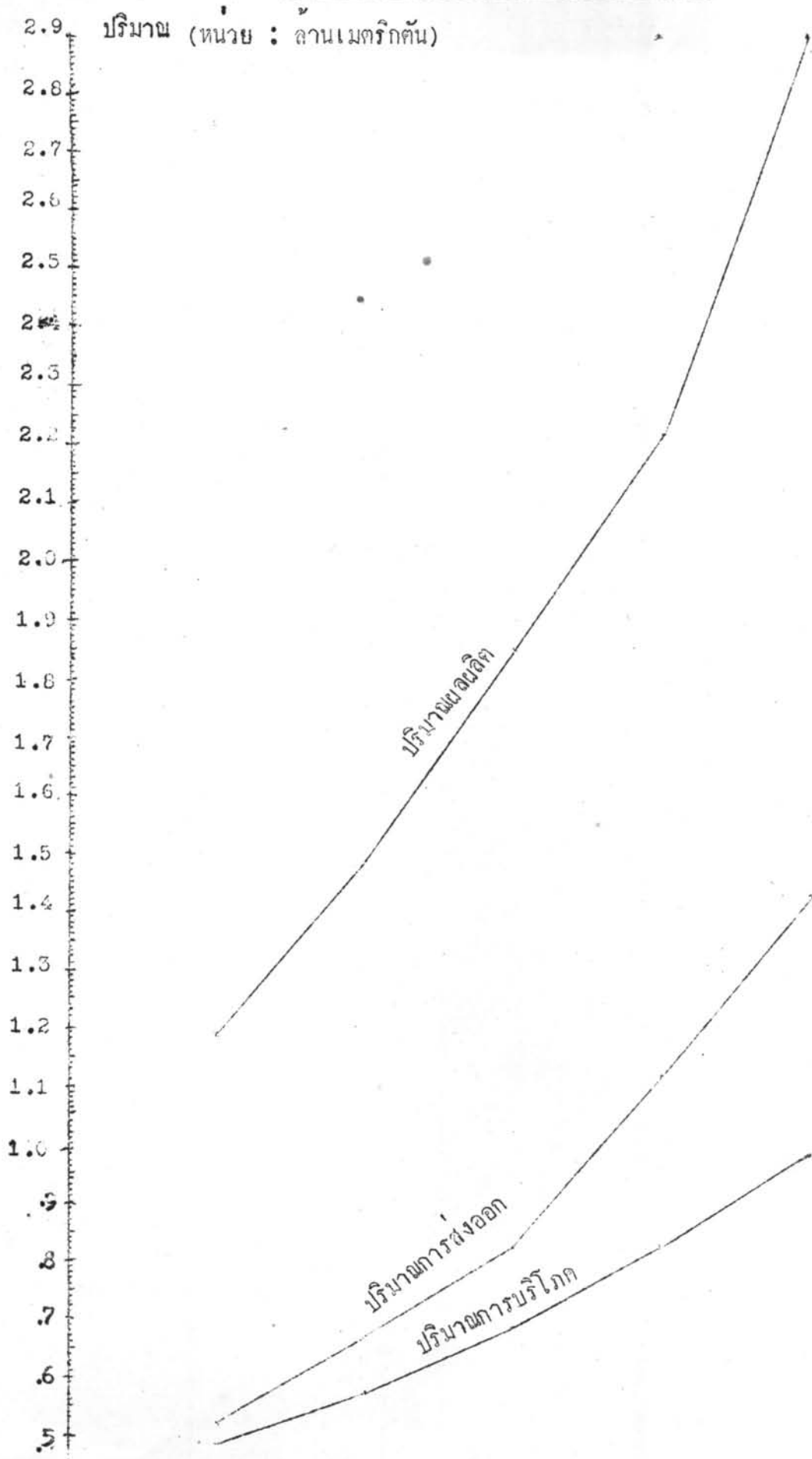
ที่มา : สำนักงานอ้อยและน้ำตาล กระทรวงอุตสาหกรรม
ราคาน้ำตาลในปี 2516 และ 2517 เป็นราคาควบคุมของคณะกรรมการ
ป้องกันการค้ากำไรเกินควร

4.5 แนวโน้มของปริมาณผลผลิตและปริมาณการบริโภคน้ำตาลในประเทศไทย

ในที่นี้จะศึกษาแนวโน้มของอุปสงค์และอุปทานน้ำตาลในประเทศไทยโดยใช้วิธี Linear Programming อาศัยข้อมูลตั้งแต่ปี 2501 ถึง 2517 มาประกอบการคาดคะเน อัตราการเพิ่มของปริมาณผลผลิตเท่ากับ 25.25% ต่อปี และอัตราการเพิ่มของปริมาณการบริโภค 20.25% ต่อปี โดยมีสมมติฐานว่า ระดับการผลิตและการบริโภคน้ำตาลยังไม่ถึงจุดอิ่มตัว ส่วนปริมาณสต็อกน้ำตาลคงเหลือแต่ละปีในที่นี้สมมติให้เท่ากับ 20% ของปริมาณผลผลิตปีที่ผ่านมา ตามข้อตกลงขององค์การน้ำตาลระหว่างประเทศ กำหนดไว้ให้ประเทศสมาชิกมีปริมาณน้ำตาลชั้นสูง (Maximum Stock) ไว้ 20% ของปริมาณการผลิตปีที่แล้ว⁴ จากข้อสมมติดังกล่าวข้างต้นจะได้ปริมาณการผลิต การบริโภคสต็อกคงเหลือ และปริมาณน้ำตาลคงเหลือที่จะส่งออกทั้งแสดงในแผนภูมิที่ 6

⁴ กองเศรษฐกิจและสถิติ สำนักงานอ้อยและน้ำตาล กระทรวงอุตสาหกรรม
เอกสารโรเนียว 2513, อุตสาหกรรมน้ำตาลไทยกับความตกลงว่าด้วยน้ำตาลระหว่างประเทศ

และปริมาณการบริโภค ตั้งแต่ปี 2518-2522

จากการคาดคะเนจะเห็นได้ว่าปริมาณการผลิตที่เพิ่มขึ้นและปริมาณการบริโภคภายในประเทศที่เพิ่มขึ้นไม่ได้อัตราส่วนที่สมดุลกัน การผลิตเพิ่มขึ้น 25.25% ส่วนการบริโภคเพิ่มขึ้น 20.25% ผลของการแตกต่าง 5% นี้ทำให้ปี 2518 ปริมาณการบริโภคเป็น 40% ของปริมาณการผลิตในปี 2520 เป็น 37% และ 2522 เป็น 34% ของปริมาณการผลิต เพราะฉะนั้นถ้าการบริโภคน้ำตาลในประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อมเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่ต่ำกว่า จะทำให้เกิดปัญหาเรื่องน้ำตาลส่งออก ประเทศไทยจึงควรส่งเสริมการส่งน้ำตาลออกทั้งทางตรงและทางอ้อม การส่งน้ำตาลไปจำหน่ายต่างประเทศทางอ้อมหมายถึง การส่งน้ำตาลในรูปของอุตสาหกรรมที่ใช้น้ำตาลเป็นวัตถุดิบ เช่น เครื่องกระป๋อง ขนมปังหวาน ฯลฯ ควบคู่การหามนำสินค้าเหล่านี้เข้ามาในประเทศ หรือตั้งกำแพงภาษี และทำการส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศอีกทางหนึ่ง